

Literatuur

- J. Beckering Vinckers en Th.P.E. de Klerck, 'Het geslacht Vinckers', in: *Gens Nostra* 22 (1967), 161-219
- E.S. Knipscheer, 'Harco Beckering Vinckers, Kampen 8 oktober 1862 – Zaltbommel 7 juli 1934', in: *Handelingen en levensberichten van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde* 1934-1935, 107-114
- D.J. Smeenk, 'Van Rijks Hogereburgerschool naar gemeentelijke HBS', in: *Tussen de Voorn en Loevestein* 36, nr. 110 (november 2000), 12-19
- G. van Tussenbroek, 'Een vroege woonhuisdocumentatie in Zaltbommel: het verdwenen laat-gotische woonhuis Boschstraat 24 van H. Beckering Vinckers', in: *Tussen de Voorn en Loevestein* 37, nr. 113 (september 2001), 23-33
- *Het Weekblad voor Zaltbommel, Bommeler en Tielerwaard*, 13 juli 1934, 20 juli 1934

- M. Witteveen en S. van Doornmalen, 'Honderd jaar Oudheidkamer en Maarten van Rossummuseum', in: M. Witteveen e.a. (red.), *Een pronkstuk in Zaltbommel. Maarten van Rossem, zijn huis en het museum*, Zaltbommel 2005, 57-79
- *Zalt-Bommelsch Nieuws- en Advertentieblad*, 30 december 1927, 13 juli 1934

Bronnen

- GeldArch, 0534 Collectie H. Beckering Vinckers
- Zaltbommel, Streekarchief Bommelerwaard, 033 Archivalia afkomstig van de familie Beckering Vinckers, 1874-1967
- Groningen, Groninger Archieven, 489 Familie Beckering Vinckers, inv.nr. 54

Jan Kuys

Amelia (Amée) Jacqueline Julie Brantsen

1875-1951, freule

Jonkvrouwe Amelia (Amée) Jacqueline Julie Brantsen werd geboren op 26 augustus 1875 in Huize Wielbergen te Angerlo. Zij was het oudste kind van mr. Carel Marie Brantsen (Arnhem 30 oktober 1834-De Steeg 14 januari 1909) en Jacqueline Sophie Gravin van Limburg Stirum (Deventer 2 september 1845-Angerlo 23 december 1922). Amée Brantsen is overleden in Huize Rhederhof te Rheden/Worth op 30 juli 1951 en werd begraven op de familiebegraafplaats op landgoed Wielbergen te Angerlo. Zij is ongehuwd gebleven en had geen kinderen.

De ouders van Amée hebben na haar nog drie zonen gekregen: jhr. (vanaf 1909 baron) Jacob Carel Julius Brantsen (1877-1944), jhr. (vanaf 1944 baron) Vivian Jacob Lodewijk Tom Brantsen (1880-1954) en jhr. Carlo Alberto Brantsen (1883-1954). De echtelieden hadden elkaar ontmoet op De Wiersse nabij Vorden tussen Vorden en Ruurlo. Carel Marie Brantsen en zijn nicht Jacqueline Sophie van Limburg Stirum vierden hun bruiloft op De Wiersse en zouden in totaal vier kinderen krijgen. Amée werd op 26 augustus 1875 in Huize Wielbergen geboren. Haar vader had dit landhuis van 1869-1872 laten bouwen door de architect L.H. Ebersson. Nadat haar vader Carel Marie in 1889 na het overlijden van zijn broer Theodore Leopold (1833-1889) Rhederoord te De Steeg (gem. Rheden) had geërfd, ging het gezin hier wonen. Haar tante jkvr. Julie Henriëtte Brantsen (1842-1926) bewoonde in

Rheden-Worth het landhuis en landgoed Rhederhof. Carel Marie heeft zich in Rheden intensief met de restauratie en het beheer van de Nederlands Hervormde kerk beziggehouden. De familie Brantsen had in deze kerk een familiebank die nog steeds aanwezig is.

Blijkens de foto's, nagelaten brieven en documenten hebben de Brantsens een intensief familieleven gekend. De vader van Amée kwam uit een groot gezin en zij heeft de meesten van diens broers en zusters in de bloei van hun leven meegemaakt. Zij bewoonden onder andere kasteel Zypendaal bij Arnhem, Rhederoord in De Steeg, Rhederhof te Rheden en kasteel Laag Keppel. De moeder van Amée had drie zusters en een broer. De beide oudste zusters bekleedden functies aan het Hof. De jongste zuster van Jacqueline Sophie, Aurelie Carolina (1853-1906) was gehuwd met de bekende jhr. Victor de Stuers (1843-1906). Het echtpaar

De Stuers-van Limburg Stirum en hun dochter hebben veel contact gehad met de familie Brantsen-van Limburg Stirum en hun kinderen in Rhederoord en Wielbergen. Als zij op weg waren naar Den Haag vanuit De Wiersse in Vorden of omgekeerd, werd in Rhederoord thee gedronken of gegeten. Hun dochter jkvr. Alice Gatacre-de Stuers (1895-1988) en Amée zijn hun hele leven intiem met elkaar bevriend geweest. Volgens de brieven van haar vader aan zijn zwager Victor de Stuers had zij een bijzonder gevoelige en in haar jeugd ook enigszins woelige natuur. Volgens haar familielid E.V. Gatacre was zij bijna te zachtvaardig. Het zou kunnen dat zij niet getrouwd is om andere mannen die een huwelijksaanzoek overwogen niet teleur te stellen, of omdat zij hierover geen beslissing kon nemen. Iedereen hield van haar. Zij was een mooie vrouw.

Van Amée is naast grote aantallen foto's uit de periode 1875-1903 een drietal portretten bewaard gebleven. Een geknipt silhouet in de gele salon op Wielbergen op ongeveer tweejarige leeftijd. Een pastelportret uit 1880-1882 in de Brantsen-kamer op Wielbergen, waarvan zich eenzelfde exemplaar in De Wiersse bevindt, en een bijzonder mooi portret uit 1903 door J.B. Discart eveneens in de Brantsen-kamer op Wielbergen. De foto's tonen Amée als jong meisje op feesten en bij familiebezoek. Zowel van Rhederoord als van Wielbergen zijn foto's bewaard gebleven die niet alleen het exterieur en de tuinen laten zien, maar ook het familieleven binnenshuis en de inrichting. Beelden van diners, bals, paardrijden en bezoeken van en deelname aan paardenrennen en jachtpartijen. Fietsritten, Oranjefeesten, het bezoeken van de kerk en het maken van uitstapjes naar dorpen en steden en woonhuizen van familieleden, bekenden en relaties. Al vroeg in 1899 kocht Amée een 'Renault-automobile'. Vele foto's tonen het Nederland en Duitsland zoals zij en de familie Brantsen dat tot ca. 1919 bereisden. Daarnaast werden vele reizen gemaakt naar onder andere Engeland en Schotland, Frankrijk, Spanje, Oostenrijk, Zwitserland en Italië. In 1911 bezocht de familie Potsdam, waar na hun huwelijk in 1894 nicht jkvr. Alwina Brantsen en Karl Graf von der Goltz woonden. Kuuroorden, paardenrennen, de Franse en Italiaanse Riviera, wintersportoorden en internationale bezienswaardigheden maakten onderdeel uit van het programma.

Na het overlijden van haar vader Carel Marie in 1909 heeft Amée vanaf 1910 samen met haar moeder en haar beide jongere broers Vivian en Carlo tot een aantal jaren na het overlijden van haar moeder in 1922

Amée Brantsen door J.B. Discart, olieverf, 1903 (collectie: Brantsen-stichting, Angerlo)

op Wielbergen gewoond. Daarna had zij via haar nicht Alice Gatacre-de Stuers, zonder van deze tussenkomst te weten, de beschikking over een kleine villa in het Montferland bij 's-Heerenberg. Omstreeks 1920 werd Wielbergen bewoond door de weduwe Brantsen, haar dochter van 45 en nog twee ongehuwde zoons van 40 en 37 jaar.

Na het overlijden van haar eveneens vrijgezelle tante Julie Henriëtte Brantsen op 5 juni 1926 erfde Amée het huis Rhederhof in Rheden-Worth dat haar tante gedurende haar leven bewoond had. Zo bleef Rhederhof tot aan het overlijden van Amée op 30 juli 1951 een Brantsenbezit, speciaal bestemd voor de 'overgebleven' dochter van de familie. Zij had niet veel geld dacht zij zelf en was zuinig.

Amée was een niet onverdienstelijk schilderes. Een stillevens met schelpen en fruit van haar werd in 2006 geëxposeerd in het kader van de tentoonstelling 'Zomer in Arnhem; doorsnede uit de collectie' in het Gemeentemuseum aan de Utrechtseweg in Arnhem. Rhederhof had een prachtige tuin, een grote ommuurde moestuin en een boomgaard. Amée hield van lekker fruit, fruitsappen en -dranken, veelal gebaseerd op 19de-eeuwse rassen en volgens gewoonten en tradities uit die eeuw gereed gemaakt. Zij beschikte over een goede tuinman. In de tuin waren sprengpoeltjes.

Verder was zij gek op (wilde) paddenstoelen. Zij had een aantal honden die in het park los rond liepen. Er was een zware afrastering aangebracht. Bij het hek stond een grote knuppel bedoeld om de honden van zich af te kunnen slaan. Uit brieven komt zij naar voren als een echt gevoels- en natuurmens. Zij werd door de omgeving in Rheden gezien als een wat eigenzinnige en excentrieke dame, die graag sigaartjes rookte en ervan hield om met haar Renault rond te rijden. En dat in een tijd dat zelfs de dokter nog van een koetsje gebruik maakte. Maar bovenal stond zij bekend als een goedgehartig en gul persoon, die zich het lot aantrok van de armen en eenzamen in haar omgeving. Wegens het gebrek aan brandstof bewoonde zij na de Slag om Arnhem in 1944 de achter Rhederhof gelegen tuinmanswoning. Haar hele leven is zij goed bevriend geweest met haar nicht mevrouw Alice Gatacre-de Stuers. Zij betreurden de ophef veroorzakende en naar hun mening niet geheel evenwichtige brochures die na de Tweede Wereldoorlog door Amée's broer Vivian Brantsen werden uitgegeven. In haar testament bepaalde Amée dat haar nicht enkele sieraden en gebruiksvoorwerpen zoals sauskommen en dienbladen uit mocht komen zoeken. Dit was niet heel duidelijk bepaald en omschreven. Met Vivian Brantsen is hierover een conflict ontstaan dat uiteindelijk door een koopovereenkomst en na bemiddeling door een advocaat uit Zutphen kon worden opgelost. Een fotoalbum van Amée Brantsen en het hierboven genoemde pastelportret bevinden zich nu in De Wiersse in Vorden. Dit is identiek aan het portret van haar in de Brantsenkamer in Wielbergen te Angerlo.

Amée liet haar landgoed en huis Rhederhof en haar verdere vermogen na aan de diaconie der Nederlands-Hervormde kerk in haar woonplaats Rheden. Het kerkelijk centrum aan de overzijde van het plein waaraan de oude kerk van Rheden gelegen is draagt nog altijd

haar naam: jkvr. Brantsen. Op het landgoed Rhederhof werd een woonzorgcentrum gebouwd dat mede door haar legaat en dat van haar broer Carlo tot stand kon komen. Haar broer Vivian financierde de bouw hiervan en was samen met de notaris belast met het toezicht op de uitvoering van het testament. De kinderen van het echtpaar Brantsen-Van Limburg Stirum zijn zonder meer kleurrijke figuren geweest. De bestemming van hun nalatenschap hebben zij lang tevoren zorgvuldig geregeld. Belangrijke kunstvoorwerpen, meubels en schilderijen kregen een museale bestemming. Alwina von der Goltz-Brantsen en Vivian Brantsen hebben ervoor gezorgd dat familieportretten en het Brantsen-archief tijdig veilig werden gesteld. Het persoonlijke deel van het archief van de laatste generatie is echter – op een deel in De Wiersse na – voor een groot deel verloren gegaan. De nalatenschap van Amée en Carlo kreeg een hervormd-diaconale bestemming en is van blijvende waarde geweest. Hetzelfde geldt voor de realisering van de door Vivian in het leven geroepen 'Carel Marie Baron Brantsen en Jacqueline Sophie Gravin van Limburg Stirum Stichting' op Wielbergen in Angerlo. Hierdoor beschikken wij onder andere nu nog over het prachtige portret van Amée Brantsen dat in 1903 gemaakt werd door J.B. Discart.

Literatuur

- T.P.G. Kralt e.a., *Wielbergen en de familie Brantsen, De lotgevallen van een landgoed en Victoriaans landhuis in Angerlo*, Zwolle 2008
- *Nederland's Adelsboek* 47 (1954), 388-389; 80 (1989), 441-454; 87 (1998), 343-345
- B. Winters, 'Foto's tonen leven op Wielbergen', in: *De Gelderlander*, 4 juni 2008

T.P.G. Kralt

Gerard Brantsen

1735-1809, diplomaat en staatsman

Gerard Brantsen werd op 10 januari 1735 geboren in Arnhem. Hij was de oudste zoon van mr. Johan Brantsen (Arnhem 1699-Arnhem 1774), ontvanger-generaal van het Kwartier van Veluwe, en Hester Henriëtte de Vree (Suriname 1712-Arnhem 1742). Hij overleed in Arnhem op 21 december 1809. Gerard Brantsen bleef ongehuwd, maar liet wel twee zonen na.

De familie Brantsen behoorde tot de *crème de la crème* van de Arnhemse regentenstand. Sinds het midden van de 17de eeuw zat er vrijwel altijd een Brantsen in het stadsbestuur. In de loop van de 18de eeuw zwermde leden van de familie ook uit naar andere invloedrijke en lucratieve posten in de stad, in het Kwartier van Veluwe en elders in Gelderland. Een gelukkige hand van trouwen droeg bij tot hun voorspoed. De huwelijken van Gerards vader en van zijn oom Hendrik Willem Brantsen met de zusjes Hester Henriëtte en Johanna Elisabeth de Vree waren daar een voorbeeld van: de gezusters brachten het volledige familiefortuin De Vree aan de Brantsens.

Gerard Brantsen werd geboren in het patriciërshuis 'de Olde Munte' op de plek van het tegenwoordige pand Bakkerstraat 56. De stadswoning werd alleen 's winters bewoond. Het gezin van Johan Brantsen bracht de zomers door op de buitenplaats Hulkestein tussen Arnhem en Oosterbeek. Gerard was acht jaar oud toen zijn vader hem liet inschrijven als leerling van de Latijnse school in de Broerenstraat, niet meer dan een minuutje lopen van het huis in de Bakkerstraat. Hij studeerde vervolgens rechten in Leiden. Dat was de regel voor alle jongheren Brantsen die niet al te dom waren. Hij was pas vijftien toen hij zich als student liet inschrijven. Vijf jaar later, op 10 september 1755, rondde hij zijn studietijd af met de verdediging van zijn dissertatie getiteld *De mutuis inter diversas atque vicinas gentes officiorum humanitatis atque comitatis praestationibus* (Over wederzijdse leveringen van diensten van beleefdheid en vriendschap tussen verre en naburige volkeren).

Het was al bedisseld dat Gerard Brantsen na zijn studie tot het stadsbestuur van Arnhem zou toetreden, maar pas in 1760 kwam daar een zetel vrij. Hij toonde zich een ijverig lid van het schepencollege, maar zijn ambities reikten verder. Hij zag de schepenbank als opstapje tot de nationale politiek. Binnen de Gelderse deputatie ter Staten-Generaal had de stad Arnhem

permanent recht op een afgevaardigde. Toen Brantsen schepen werd, was de praktijk dat die post bij toerbeurt voor perioden van een jaar aan geïnteresseerde schepenen werd toegewezen. Hij wist door ruil al in 1764 aan de beurt te komen en daarna was het uit met het roulatieschema: Gerard Brantsen hield de Arnhemse zetel in de Staten-Generaal tot januari 1788 onafgebroken bezet.

Gemor daarover in Arnhem was kansloos tegenover de steun die Brantsen genoot van invloedrijke gedeputeerden van het overheersende gewest Holland. Het was ook door toedoen van die gewichtige vrienden dat hij in 1771 de leiding kreeg van een missie naar Zeeland om de achterstand in betalingen van dat gewest aan de generaliteitskas te onderzoeken. Als beloning voor zijn kundig manoeuvreren in die delicate gelegenheid werd hem de uitstekend beloonde 'luizenbaan' van muntmeester-generaal toegeschoven.

In de tegenstelling tussen prinsgezinden en staatsgezinden schaarde Brantsen zich volledig bij de laatsten. Hij vond dat opeenvolgende stadhouders zich bevoegdheden hadden toegeëigend die bij de stand der regenten, dat wil zeggen bij families als de zijne, behoorden te berusten. Die opstelling bracht hem vanzelf in het kamp van de Hollandse koopliedenregenten, de traditionele tegenstrevers van de stadhouders.

In 1780 brak de Vierde Engelse Oorlog uit. Velen weten het rampzalige verloop van de oorlog aan wanbeleid van stadhouder Willem V en de zijnen. De naar volksinvloed strevende beweging der patriotten spon garen bij de algemene stemming van ontevredenheid. De factie der staatsgezinde regenten sloot een monsterverbond met de democratische patriotten tegen de orangisten. Samen beheersten zij voorlopig de vaderlandse politiek. Gerard Brantsen gruwde van enigerlei vorm van volksinvloed, maar in de gegeven omstandigheden droeg hij niettemin het etiket van patriot. In zijn geval hield dat niet meer in dan dat hij de macht van de stadhouder te groot

vond. Zelf noemde hij zich een 'aristocratisch patriot'.

Op 15 augustus 1782 werd Brantsen op instigatie van de pensionarissen van Amsterdam, Dordrecht en Haarlem (bekend als de 'Hollandse matadors') door de Staten-Generaal aangewezen om in de rang van gevolmachtigd minister de ambassadeur van de Republiek aan het Franse hof bij te staan in de vredesonderhandelingen met Engeland. Hij bleek een uitstekende keus. Zijn mentoren waren bijzonder over hem te spreken. Al spoedig was hij degene die voor de Republiek onderhandelde. Nadat de vrede met Engeland in mei 1784 was gesloten, werden aan hem ook de onderhandelingen over een vredetraktaat met de Oostenrijkse keizer en een defensief verbond met Frankrijk (beide afgesloten in november 1785) toevertrouwd. De Zuidelijke Nederlanden vielen in die tijd onder de Oostenrijkse kroon. De keizer had geëist dat de Republiek de Westerschelde zou openen voor scheepvaart op Antwerpen. Ook had hij aanspraak gemaakt op Maastricht. Op aanwijzing van zijn Hollandse beschermheren wist Brantsen die eisen af te kopen met een som van 10 miljoen gulden voor de keizerlijke schatkist. Dankzij zijn uitstekende relaties binnen de Franse regering gelukte het hem bovendien om Frankrijk voor een flink deel van die afkoopsom te laten opdraaien.

Al in mei 1783 was hem de hogere rang van buitengewoon ambassadeur verleend. De bijbehorende aanspreektitel was *excellence*. Zijn broer Derk, raadsheer bij het Hof van Gelre, met wie hij een intensieve correspondentie onderhield, lette daar in de adressering van zijn brieven niet op, wat hem op de volgende schrobbering kwam te staan:

'UEdele geeft mij mijne behoorlijke titels niet. De dépêches van de Staat zijn gericht à son Excellence, en dit komt mij toe. Ik heb op dit subject geen krullen [ben geen ijdelruit], maar men moet de illustratie [verheffing tot luister] van de familie honoreren.'

Gerard Brantsen genoot van zijn leven in Parijs. Vertrouwelijke omgang in Versailles met de hoogsten van Europa, vriendschappelijkheden met de *fine fleur* van Parijs in de salons en theaters, overal de mooiste vrouwen in de buurt, meer kon naar zijn smaak niemand zich wensen. In Den Haag had hij een terechte roep van rokkenjager verworven. In Parijs schijnt hij ook zo te zijn begonnen: de Gelderse schone Albertine van Nijvenheim, die in Parijs als markiezin van Champcenetz furore maakte, vertelde overal in het rond dat Brantsen in zijn eerste half jaar in Parijs minstens zestig meisjes had gehad. Het kwam echter al snel tot een vaste relatie. Uiterlijk in mei 1783, misschien al eerder, werd Louise Reine d'Hautavoine,

beter bekend onder haar artiestennaam Deligny, de *maîtresse* van Gerard Brantsen. Zij was een danseres van negentien lentes aan de Opéra, 'jolie comme un coeur'. Haar zuster Marie Joséphine danste ook, onder de naam Puissieux. Brantsen gaf Deligny en Puissieux het geld om een huis te kopen in de nabijheid van zijn eigen woning. Er was niets geheims aan de relatie. Wanneer hij thuis vrienden ontving, traden Deligny en Puissieux op als gastvrouwen.

Omstreeks de jaarwisseling 1785/1786 beviel Deligny van een zoon. Gerard Brantsen was de vader. Aan zijn vroegere chargé d'affaires J.F. Tor schreef hij het nieuws met de toelichting dat 'de kruik zo lang te water was gegaan totdat ze barstte'. De relatie is uiterlijk in januari 1791 geëindigd. Deligny vertrok toen naar Londen.

In september 1787 maakte de inval van Pruisische troepen in de Republiek een einde aan de patriottentijd. De stadhouderlijke factie kreeg alle touwtjes weer in handen. Het gevolg was dat Gerard Brantsen, notoir tegenstrever van prins Willem V, uit Parijs werd teruggeroepen. Ook verloor hij zijn zetel in de Staten-Generaal en zijn plaats in het Arnhemse stadsbestuur. (Hoewel hij zich sinds vele jaren nauwelijks in Arnhem had laten zien, was hij steeds schepen van de stad gebleven.)

In maart 1788 keerde Brantsen als ambteloos burger naar zijn geliefde Parijs terug. Weinig kon hij toen vermoeden dat de straten van Parijs een jaar later het toneel zouden worden van een bloedige revolutie. Hij hield het er lang uit, maar in oktober 1792 werd hem de Parijse grond toch te heet onder de voeten. Hij verhuisde naar Den Haag. Arnhem meed hij. Hij wenste niet als *persona non grata* te worden behandeld door een kleinstedse klik van Oranjegezinde regenten boven wie hij zich ver verheven voelde.

Lang bleef Brantsen niet in de Republiek. In december 1794 stond het stadhouderlijke bewind op instorten. Franse troepen trokken de bevroren rivieren over, op naar Utrecht en de Hollandse steden. In paniek stemde de stadhouder in met het idee om Gerard Brantsen, sinds jaren een politieke paria in de Republiek maar in Frankrijk nog steeds voorzien van uitstekende contacten, samen met een trouwe Oranjeklant (Ocker Repelaer uit Dordrecht) naar Parijs te sturen in een ultieme poging de Fransen tot een wapenstilstand te bewegen en vredesonderhandelingen te beginnen. Brantsen en Repelaer gingen, maar het was te laat. Aan Franse kant was niemand nog in onderhandelen geïnteresseerd. Op 18 januari 1795 nam stadhouder Willem V in een vissersboot de wijk naar Engeland. De tijd van de Bataafse Republiek was angebroken.

Gerard Brantsen besloot voorlopig maar weer in Pa-

rijs te blijven, want zijn hekel aan de radicale patriotten die in de eerste jaren van de Bataafse Republiek de lakens uitdeelden, was minstens zo groot als zijn afkeer van de stadhouder was geweest. Hij keerde pas terug toen hij in 1801 werd uitgenodigd toe te treden tot het nieuw gecreëerde, twaalfkoppige Staatsbewind der Bataafse Republiek. De patriotten waren inmiddels gemarginaliseerd. Het binnenlands bestuur was in handen van zelfgenoegzame regenten, zonder inmenging van een stadhouder en zonder bedreiging door lieden die naar volksinvloed streefden.

Het voorzitterschap van het Staatsbewind rouleerde onder de leden. De voorzitter trad op als ceremonieel staatshoofd van de Bataafse Republiek. Zo kan dus van Gerard Brantsen worden gezegd dat hij Nederlands staatshoofd is geweest.

In 1805 maakte het Staatsbewind plaats voor het eenhoofdige (en eenjarige) bewind van raadspensionaris Rutger Jan Schimmelpenninck. Deze wees Gerard Brantsen aan als ambassadeur aan het hof van keizer Napoleon. Onder koning Lodewijk Napoleon keerde Gerard Brantsen naar het vaderland terug. De koning benoemde hem tot grootceremoniemeester. In september 1808 verleende de koning hem op zijn eigen verzoek wegens zijn gevorderde leeftijd dispensatie van dienst met behoud van rang, titels, voorrechten en traktementen.

Zijn laatste levensjaar bracht Gerard Brantsen door in Arnhem. Hij overleed er op donderdag 21 december 1809 om half vier in de ochtend, enkele dagen voor zijn 75ste verjaardag, aan 'afnemings van krachten en bijkomende koorts van vijf dagen'.

Het testament van Gerard Brantsen bleek legaten te bevatten voor twee 'vrienden' van wie hij niet wist of zij nog in leven waren, en zo ja, waar. De eerste duidde hij aan als Frederik du Val de St. Marie, zoon van Louise Reine d'Hautavoine. De executeur testamentair heeft hem niet gevonden, maar die zoon van Brantsen en Deligny was wel degelijk nog in leven toen Gerard Brantsen stierf. In 1810 verkocht hij, als erfgenaam van zijn moeder, samen met zijn tante Puissieux het huis dat zij vroeger met geld van Brantsen hadden gekocht. Hij gebruikte toen de naam Charles Louis Frédéric Brantzen. (Het is duidelijk hoe Brantsen op de fantasienaam Val de St. Marie was gekomen. Vertaald in het Nederlands is dat Mariëndaal, de naam van het landgoed dat grensde aan zijn buitenplaats Hulkestein.) De tweede 'vriend' in het testament heette Louis Bellerive. Brantsen noemde hem een zoon van de weduwe Dorival. Hijzelf zal de vader zijn geweest, maar over zijn verhouding met de weduwe is verder niets bekend.

Mr. Gerard Brantsen, krijttekening door een onbekende kunstenaar, ca. 1805 (collectie: Brantsen van de Zyp Stichting)

Literatuur

- H.T. Colenbrander (red.), *Gedenkstukken der algemeene geschiedenis van Nederland van 1795 tot 1840*, deel I: *Nederland en de Revolutie 1789-1795*, Den Haag 1905
- A.J.C.M. Gabriëls, *De heren als dienaren en de dienaar als heer. Het stadhouderlijk stelsel in de tweede helft van de achttiende eeuw*, Den Haag 1990
- B. Koene, *Schijngestalten. De levens van diplomaat en rokenjager Gerard Brantsen (1735-1809)*, Hilversum 2013
- F.J.L. Krämer en A.J. van der Meulen (red.), *Gedenkschriften van Gijsbert Jan van Hardenbroek* (6 delen), Utrecht 1901-1918
- S. Schama, *Patriotten en bevrijders. Revolutie in de Noordelijke Nederlanden 1780-1813*, Amsterdam 1989
- H.A. Weststrate, *Gelderland in den patriottentijd*, Arnhem 1903

Bronnen

- GeldArch, familiearchief Brantsen, vooral: brieven van Gerard Brantsen aan zijn oom Willem Reinier Brantsen, testament van Gerard Brantsen, brieven van Gerard Brantsen aan zijn broer Derk Brantsen
- Nationaal Archief, archief mr. G. Brantsen, vooral: verantwoording van zijn ambassadeurschap 1782-1787, ingekomen brieven, kopieën van verzonden brieven

Bert Koene

Vivian Brantsen

1880-1954, *adellijk pamflettist*

Jonkheer Vivian Jacob Lodewijk Tom Brantsen werd op 18 juni 1880 geboren in Huize Wielbergen te Angerlo als tweede zoon van mr. Carel Marie Brantsen (Arnhem 30 oktober 1834-De Steeg 14 januari 1909) en Jacqueline Sophie Gravin van Limburg Stirum (Deventer 2 september 1845-Angerlo 23 december 1922). In het gezin Brantsen-Van Limburg Stirum had Vivian bij zijn geboorte een zuster Amée (1875-1951) en een broer Jules (1877-1944). In 1883 werd zijn broer Carlo (1883-1954) als laatste aan het gezin toegevoegd. Hij overleed te Velp op 25 november 1954 en werd enkele dagen later als laatste bijgezet op de familiebegraafplaats op Wielbergen te Angerlo. Hij is ongehuwd en kinderloos gebleven.

De familie Brantsen was afkomstig uit Ede en ontwikkelde zich in de 17de en 18de eeuw tot een regentenfamilie in Arnhem en omgeving. In 1828 werd de grootvader van Vivian, mr. Derk Willem Gerard Johan Hendrik Brantsen, verheven in de Nederlandse adel met de titel van baron bij eerstgeboorte. De familie bezat in en rond Arnhem een aantal belangrijke kastelen, landhuizen en landgoederen. De voornaamste hiervan waren Zypendaal, Rhederoord, de Rouwenberg, Rhederhof en Wielbergen. Vivians vader Carel Marie Brantsen had het landhuis Wielbergen in 1869-1872 op het gelijknamige landgoed laten bouwen. Nadat Carel Marie Brantsen Rhederoord in De Steeg geërfd had woonde het gezin hier van 1889 tot 1910.

Vivian Brantsen ontving zijn scholing op het gymnasium in Arnhem. Van september 1891 tot juli 1893 heeft hij zijn schoolopleiding in Neuwied in Duitsland genoten. Hij wordt vermeld als rechtenstudent te Utrecht maar maakte zijn studie niet af. In tegenstelling tot zijn ouders en voorouders beschikte hij niet over bestuurlijke kwaliteiten. Vanaf 1910 woonde Vivian met zijn moeder, zuster en jongere broers weer op Wielbergen, waar hij uiteindelijk tot zijn dood in 1954 alleen zou blijven wonen.

In 2006 werden 18 verloren geachte fotoalbums van de familie Brantsen teruggevonden op de zolder van een familielid van de notaris die destijds het testament van Vivian had afgehandeld. Deze door Amée en Vivian Brantsen gemaakte foto's en de foto's uit het familiearchief Victor de Stuers op De Wiersse te Vorden geven een beeld van een intensief en gelukkig familieleven. Voor Vivian is het een leven van een man met veel tijd en zonder beroep. Hij maakte deel uit van de

leisure class. De foto's zijn gemaakt in de periode 1892-1919. Met en zonder zijn familie maakte Vivian vele reizen door Europa. Op gezette tijden werden de huizen van familieleden en vrienden en bijzondere aanlegenheden en feesten bezocht. Vivians belangstelling ging uit naar geschiedenis, politiek, schilderkunst en geografie in binnen- en buitenland. Daarnaast volgde hij de ontwikkelingen op politiek-maatschappelijk en kerkelijk gebied. Op historisch gebied zal hij beïnvloed zijn door zijn oom jhr. Victor de Stuers, aan wie hij op dit gebied regelmatig om raad vroeg. Hij correspondeerde met hem over de hoogleraren P.J. Blok en R. Fruin en hun belang voor de geschiedschrijving. Door zijn vele reizen kende hij Europa goed. In het bijzonder ook Duitsland. Dit dankzij de contacten van zijn vader met de tuinarchitect Petzold (1815-1891) voor de parkaanleg op Wielbergen, de waarschijnlijk uit deze contacten voorgevloede schoolopleiding te Neuwied en door het huwelijk van zijn nicht jkvr. Alwina Brantsen (1868-1957), die in 1894 gehuwd was met Karl Leopold Eugen Graf von der Goltz (1864-1944).

Het leven van Vivian Brantsen kan herleid worden aan de hand van de hierboven genoemde foto's, de in het familiearchief Victor de Stuers bewaard gebleven correspondentie en zijn publicaties. Na de dood van zijn vader in 1909 erfde hij het landgoed en landhuis Wielbergen te Angerlo, dat in 1909-1910 verbouwd werd en aangepast aan de eisen van de tijd. Hij ging er samen met zijn moeder wonen, die hier in 1922 overleed. In 1920 liet hij op Wielbergen een tuinhuis bouwen waarin personeel kon worden gehuisvest, onder anderen zijn uit Polen afkomstige huisknecht. In 1944 ging hij hier zelf ook wonen.

De laatste Brantsen op Wielbergen was een eigenzinnig man. Zijn achterneef E.V. Gatacre te Vorden omschrijft hem als heel moeilijk en niet geheel evenwichtig, maar ook als heel grappig. Hij kon Napoleon zeer goed imiteren en kon plotseling als vliegenier verschijnen. Hij hield ervan anderen en zichzelf te bespotten en was veel met zichzelf bezig. Echte problemen ontstonden pas na de Tweede Wereldoorlog en na het overlijden van zijn zus Amée in 1951. Hij was zeer aan haar gehecht. Volgens Gatacre was het grootste probleem van Vivian dat hij, zoals velen uit zijn kring in die tijd, niet heeft hoeven te werken, daardoor te weinig werd gecorrigeerd en ook steeds op zoek was naar de rode draad van zijn bestaan. Voor de Tweede Wereldoorlog is Gatacre samen met zijn moeder Alice Gatacre-de Stuers (1895-1988) en ook met zijn vader vele malen op Wielbergen geweest. Voor de kinderen was in het tuinpriël prachtig 19de-eeuws speelgoed aanwezig, waaronder een hele mooie trein. Hij herinnert zich niet na de oorlog nog op Wielbergen te zijn geweest.

Door zijn heftige en scherpe publicaties raakte Vivian toch min of meer in een sociaal isolement. Zijn zus Amée en Alice Gatacre-de Stuers vonden de inhoud van de publicaties in de jaren 1945-1947 hoogst onverantwoord en hebben deze zeer betreurd. De aanvallen van Vivian in zijn brochures op onder anderen W.F.C.H. graaf van Aldenburg Bentinck (1880-1958), de bewoner van Middachten, keurden zij niet goed. Het uitkomen van de brochure *Liever Hottentot dan Edelgermaan*, geschreven door Vivian in de herfst van 1944 en uitgekomen direct na de bevrijding in 1945, heeft hen volkomen verrast en met afschuw vervuld. De publicatie van andere hierop volgende brochures hebben zij tevergeefs trachten te voorkomen.

Het schrijverschap van Vivian ging terug op een eerdere periode in zijn leven. Vivian was een fervent schrijver van ingezonden brieven, maar kon deze al snel niet meer kwijt bij de reguliere dabladen en tijdschriften. Daarom gaf hij van 1923 tot aan zijn overlijden in 1954 een eigen krant uit: *Het Algemeen Belang voor de gemeenten Angerlo en Doesburg*, waarvan Vivian Brantsen uitgever en enig eigenaar was. Hierbij is hij ook in moeilijkheden gekomen. In een bericht in de *Nieuwe Arnhemsche Courant* van 1 november 1904 is te lezen dat Vivian voor de rechtbank in Arnhem moest verschijnen. Wat was het geval? Op 20 september 1903 was koningin Wilhelmina bij het uitrijden van paleis Het Loo in Apeldoorn door militairen in uniform beweerdelijk toegezongen of uitgejouwd

Postuum portret van Vivian Brantsen door J.F.M. Versteegh, olieverf op doek, 2008 (collectie: Stichting Philadelphia Museum, Angerlo)

door het zingen van de Internationale etc. In *Het Algemeen Belang* van augustus 1953 keek Vivian hier na een halve eeuw op terug. Hij begint met het aanhalen van Ovidius:

“Hij die zich bewust is van het goede, lacht om de leugens van het gerucht.” Ja Ovidius zong dit al 2.000 jaar geleden en ik heb gelachen, geschaterlacht met een 50-jarige ervaring op dit gebied; want het is in 1953 juist een halve eeuw geleden dat ik mijn eerste proces opliep. Wat toch was het geval: Op 20 September 1903 was de Koningin bij het uitrijden van het Paleis Het Loo door militairen in uniform uitgejouwd met het zingen van de Internationale enz! Ik schreef terstond een brief aan de Nieuwe Rotterdamse Courant waarin ik betoogde dat men zich hierover niet al te zeer moest verbazen want dat wij in Doesburg waar ik bij het 8^e Regiment Infanterie reuut was, onder het zingen van socialistische liederen met den bataljonscommandant aan het hoofd plachten uit te rukken.’

In aansluiting hierop ontstond enige commotie en kwam de kwestie in de Tweede Kamer aan de orde, waarbij Vivian in de Memorie van Antwoord van de minister van Oorlog als leugenaar met onedele motieven werd uitgemaakt. Vivian liet het er niet bij zitten en spande een rechtszaak aan. In een tweede brief aan de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* weerlegde hij

de zakelijk valse rapporten die aan de minister van Oorlog waren voorgelegd. Bij het onderhoud met de Procureur-Generaal op 17 april 1903 gaf deze bij het weggaan aan Vivian te kennen het op prijs te stellen als hij op de zaak niet meer terugkwam, hetgeen Vivian zou eerbiedigen.

Afgaande op de inhoud van *Het Algemeen Belang* bleef hij ook in de periode 1920-1954, met uitzondering van de Tweede Wereldoorlog, lange reizen naar het buitenland maken. Onverdroten, onverkort en drastisch gaf hij zijn mening over personen, gebeurtenissen en omstandigheden in Angerlo, Doesburg en de Liemers. Ontwikkelingen in Nederland, zijn tijdgenoten, tradities en in het bijzonder de Nederlandse adel en opvattingen van het Koninklijk Huis hadden zijn onverminderde aandacht. In de jaren '30 nam hij krachtig stelling tegen de NSB en een te grote mate van Duitsgezindheid. Hij was fel gekant tegen Hitler en diens régime. De beweging voor morele herbewapening van Frank Buchman, die hij in zijn eigen omgeving goed kon volgen, bekeek hij met wantrouwen. Hem onwelgevallige ontwikkelingen of personen haalde hij over de hekel.

Voor 1940 had hij een Poolse huisknecht omdat hij van mening was dat Nederlanders minder goed bedienden. In zijn particuliere situatie was hij ruimhartig waar het ging om het nakomen door deze huisknecht van zijn godsdienstige plichten en ten aanzien van een uit Duitsland afkomstige dienstbode. Volgens een brief van 28 oktober 1944 van Carlo Brantsen aan Alice Gatacre-de Stuers gebruikte Vivian geen vlees en drank en rookte hij niet. Hij was terughoudend bij het afschieten van wild op het landgoed Wielbergen. Door zijn hierboven genoemde publicaties in de eerste jaren na de oorlog raakte Vivian in een zeker sociaal isolement waarschijnlijk nog versterkt na het overlijden van zijn zus Amée in 1951.

Vivian en zijn zus Amée zijn reeds lang voor hun overlijden bezig geweest met het voorbereiden van de overdracht na hun overlijden van de door hen beheerde landgoederen en historische bezittingen, schilderijen en papieren. Vivian is de motor geweest van de naar zijn ouders genoemde 'Carel Marie Baron Brantsen en Jacqueline Sophie Gravin van Limburg Stirum Stichting' te Angerlo. Deze stichting werd al vóór de

Eerste Wereldoorlog voorbereid. De huidige statuten van de Brantsen Stichting werden grotendeels in 1939 vastgesteld. Het landgoed en landhuis Wielbergen en een deel van de inrichting werden samen met Vivians vermogen in deze stichting ondergebracht. Een aantal belangrijke historische voorwerpen kreeg tijdig een bestemming door schenking aan het Gemeentemuseum Arnhem. Samen met zijn nicht Alwina von der Goltz-Brantsen heeft hij zorg gedragen voor het overbrengen van het archief van de familie Brantsen naar het Rijksarchief (thans Gelders Archief) te Arnhem en voor de overdracht van de belangrijkste portretten aan de Brantsen van der Zyp-Stichting. In 1954 werd hij als laatste op de familiebegraafplaats op Wielbergen begraven. Op 30 september 1958 vond op Wielbergen een openbare verkoping plaats van het meubilair en voorwerpen waarvan Vivian in zijn testament had aangegeven dat ze niet in Wielbergen zouden achterblijven. De opbrengst bedroeg f64.435,- minus 10 procent kosten en kwam ten goede aan de Brantsen-Stichting.

Werken

- *Het Algemeen Belang voor de gemeenten Angerlo en Doesburg*, 1923-1954
- *Extra Bulletin, Algemeen Belang*, Wielbergen, 30 augustus 1938
- *Liever Hottentot dan Edelgermaan! Enkele kanttekeningen op het hedendaagsch gebeuren hier te lande*, Wielbergen in den herfst 1944. Opbrengsten voor het Comité tot wederopbouw van de door den barbaren verwoeste Doesburgsche 'Kathedraal', Wielbergen, 8 mei 1945
- *De puntjes op enkele i's*, door den schrijver van *Liever Hottentot tot Edelgermaan!*, opschrift: gratis tot de voorraad strekt voor de lezers dier brochure, Wielbergen, juli 1946
- *Van politieke delinquenten en het meten met twee maten (Spreuken: 20 vers 23)*, Wielbergen, 16 juli 1947, met hierin opgenomen: 'Wat er op Doorn gebeurde en gebeurt!'

Literatuur

- T.P.G. Kralt e.a., *Wielbergen en de familie Brantsen, De lotgevallen van een landgoed en Victoriaans landhuis in Angerlo*, Zwolle 2008
- *Nederland's Adelsboek* 47 (1954), 388-389; 80 (1989), 441-454; 87 (1998), 343-345

T.P.G. Kralt

Dick Buurman

1917-2003, provincieambtenaar en kasteelheer

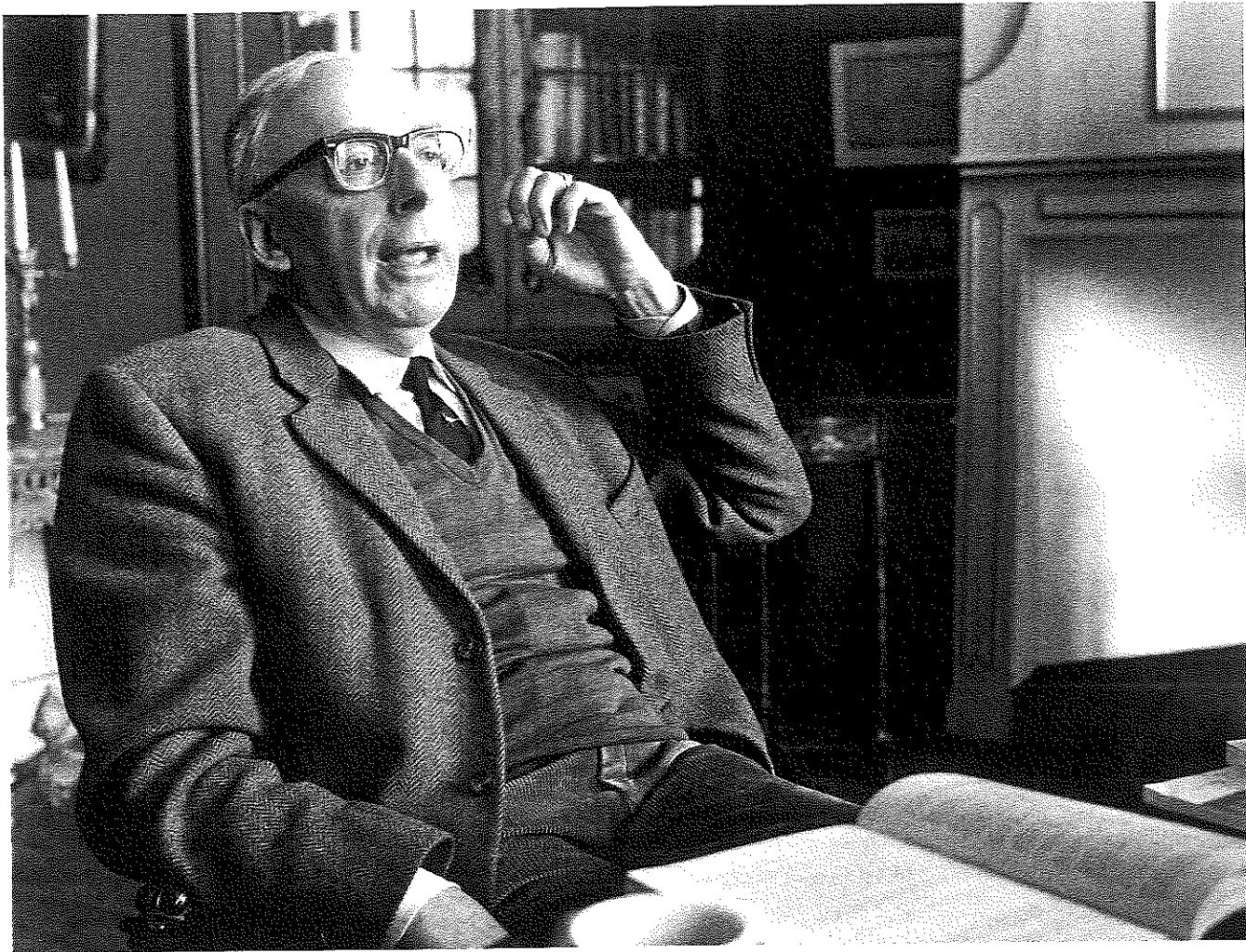
Dirk (Dick) Jacobus Gerhard Buurman werd geboren te Nijmegen op 6 december 1917 en overleed te Oosterbeek op 6 december 2003. Zijn ouders waren Johannes Willem Buurman (Arnhem 6 augustus 1882-Dachau 8 januari 1945), sigarenfabrikant, en Gerhardina Vos (Rotterdam 16 september 1884-Arnhem 29 januari 1954). Hij huwde op 20 juni 1947 te Rossum met jkvr. Henriëtte Boreel (Haarlem 12 oktober 1917-Oosterbeek 28 december 2006), dochter van jhr. ir. Jacob Lucas Boreel (Wijk aan Duin 1 april 1883-Middelburg 18 december 1939) en Adriana Sophia barones van Randwijck (Rossum 18 januari 1890-'s-Hertogenbosch 7 augustus 1958). Uit dit huwelijk werden twee zonen geboren.

Als jongen had Dick al belangstelling voor archeologie. Daarover zei hij zelf voor de grap dat het ook niet anders kon, omdat zijn ouderlijk huis zo dicht bij Museum Kam stond. Dat huis stond aan de Nijmeegse Dominicanenstraat, waar zijn vader een sigarenfabriek had. Maar ook nadat hij in 1932 met zijn ouders naar Arnhem was verhuisd, hield Dick belangstelling voor archeologie. Zijn eerste publicatie verscheen in 1939 in de *Arnhemse Courant* en handelde onder andere over de prehistorische vondst die hij enkele jaren eerder in het Rozendaalse Zand had gedaan. Zijn archeologische interesse bracht hem in contact met de 'Stichting tot bescherming van praehistorische cultuurmonumenten in Gelderland' (sinds 1949: Gelderse Archeologische Stichting). Hier werd hij in 1943 secretaris-penningmeester; tot 1954 zou hij secretaris blijven en tot 1980 penningmeester. Ook in 1943 werd hij lid van het Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde; hier was hij van 1946 tot 1973 penningmeester van de Groep Gelderland.

Na het behalen van het diploma gymnasium alfa (1937) werd hij volontair bij de secretarie van de gemeente Rheden. Twee jaar later kreeg hij een aanstelling bij het archief van de Provinciale Griffie van Gelderland. Zijn historische belangstelling kon hij gebruiken bij de inventarisatie van een collectie archivalia die afkomstig was van de eerste gouverneur van Gelderland, J.C.E. graaf van Lynden (1814-1825). In 1943-1944 was hij gedetacheerd in het Rijksarchief om zich voor te bereiden op het examen voor wetenschappelijk archiefambtenaar II. Uit de oorlogsperiode dateren ook zijn eerste formele contacten met de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen. Hij was een van

de eerste begunstigers van deze in 1940 opgerichte stichting en werd in 1942 assistent van de secretaris-penningmeester. Een jaar later werd hij zelf secretaris. Bij de stichting maakte hij kennis met de kunsthistoricus mr. A. Staring, die in 1951 het initiatief nam tot oprichting van de 'Brantsen van de Zyp-stichting' met het doel Gelderse familieportretten te behouden en te conserveren. Buurman werd secretaris-penningmeester.

Nadat Arnhem in het voorjaar van 1945 was bevrijd, ging hij op de tijdelijke griffie aan de Nijmeegse Groenestraat werken. Toen deze per 1 augustus 1945 werd opgeheven, ging hij weer naar de Arnhemse griffie. Van 1947 tot 1950 was hij verbonden aan de provinciale archiefinspectie, waar hij rijksarchivaris mr. A.P. van Schilfgaarde assisteerde. Laatstgenoemde was toen voor de provinciale archiefinspectie verantwoordelijk. Zijn werkervaring als provincieambtenaar, en als secretaris en penningmeester bij meergenoemde stichtingen, én zijn bewezen cultuurhistorische belangstelling maakten Buurman tot de geschikte kandidaat voor het directeurschap van de Vrienden der Geldersche Kasteelen en het Geldersch Landschap. Op 15 februari 1951 aanvaardde hij het directeurschap van de beide stichtingen. Onder zijn leiding zouden deze een geweldige bloeiperiode doormaken. Hij deed er zelf verslag van in de publicaties die hij voor de donateurs van beide stichtingen verzorgde. Zijn veel omvattende taak werd enigszins verlicht door de zich uitbreidende staf. Bovendien werd later in verband met de toenemende werklust van Buurman een aparte directeur voor het Geldersch Landschap benoemd. De kastelenstichting zag na de oorlog haar bezit snel groeien. Vooral in de jaren '50 kon een aantal kastelen worden

D.J.G. Buurman (foto: Gelders Archief)

aangekocht, meestal tegen symbolische koopprijzen vanwege de te verwachten hoge onderhouds- en restauratiekosten, die deels het gevolg waren van zware oorlogsschade. Die groei betekende volop werk voor Dick Buurman en zijn staf. De aard van het werk was velerlei: het vinden van financiële middelen, het maken van restauratie-, inrichtings- en exploitatieplannen, overleg met het bestuur, overheden, architecten en aannemers, organiseren van openstellingen voor het publiek. Buurman zette hiervoor al zijn energie en creativiteit in. Het water stond hem als directeur regelmatig aan de lippen, zoals hij later eens opmerkte. Al die werkzaamheden beletten hem niet om zelf de pen ter hand te nemen om in diverse publicaties verslag te doen van het werk van de stichting en de geschiedenis en toenmalige toestand van haar bezittingen te beschrijven. Veel aandacht besteedde hij intussen aan de inrichting van de kastelen en de kasteelterreinen. Ook het Gelderse landschap kreeg zijn aandacht. Door hem geuite zorgen over de aantasting van het rivierenlandschap als gevolg van de eerste dijkverzwaringen die zich in de jaren '60 aandienden, leidden tot de

instelling van een provinciale Coördinatiecommissie voor dijkverzwarringsplannen. Uiteraard werd Buurman lid van deze commissie. En alsof dat alles nog niet genoeg was, nam hij bovendien zitting in de besturen van diverse andere cultuurhistorische stichtingen. De brede maatschappelijke waardering voor zijn inspanningen bleek in 1965, toen hij werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De bezoeken die leden van het koninklijk huis in de jaren '70 aan 'zijn' kastelen brachten, waren voor hem hoogtepunten van zijn directeurschap. In 1972 mocht hij prinses Beatrix en prins Claus op de Cannenburch ontvangen; in 1973 was hij gastheer van koningin Juliana op de Doorwerth en in 1976 ontving hij prins Claus bij de officiële opening van het gerestaureerde kasteel Ammersoyen.

Op 23 april 1981 werd in het Huis der Provincie officieel van Dick Buurman als directeur afscheid genomen. In plaats van een persoonlijk cadeau was op verzoek van de scheidende directeur een geldbedrag bijeengebracht voor de aanleg van een rozentuin bij kasteel Rosendaal. De aanwezige staatssecretaris voor Cultuur, mr. G.C. Wallis de Vries, maakte bekend dat

Buurman bij bevordering tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau was benoemd. Gedeputeerde J. Fokkens overhandigde namens de provincie de gouden erepenning van de provincie Gelderland. Verder ontving Buurman onder meer het eerste exemplaar van een aan hem gewijd boekje met de titel *Om het behoud van kastelen en landschap in Gelderland*. Hierin zijn bijdragen over zijn leven en werken van de hand van verschillende auteurs opgenomen.

Na zijn pensionering bleef Buurman zich inzetten voor de Gelderse kastelen. Zo was hij de instigator en redacteur van twee standaardwerken over respectievelijk het kasteel van Ammersoyen (1986) en de Cannenburch (1990). Begin jaren '90 verhuisden Dick Buurman en zijn vrouw van hun huis aan de Velpse Rembrandtlaan naar serviceflat Hulkestein in Arnhem. Buurmans collectie van boeken en documentatie betreffende castellologie, (kunst)geschiedenis en genealogie was zo groot dat hiervoor, naast het tweepersoonsappartement van het echtpaar, een apart eenpersoonsappartement werd betrokken. Van hieruit hield Buurman 'kantoor' en heeft hij nog menig onderzoeker van de Gelderse geschiedenis van advies en informatie kunnen voorzien. Een deel van zijn collectie van afbeeldingen van Gelderse kastelen heeft hij in 2002 aan de Gelderland Bibliotheek te Arnhem geschonken.

Werken

- Een lijst van geschriften tot en met 1981 is opgenomen in *Om het behoud van kastelen en landschap in Gelderland*.

Bundel schetsen rondom het leven en werk van D.J.G. Buurman; aangeboden bij zijn afscheid als directeur van de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen en de Stichting het Geldersch Landschap, Arnhem 1981, 47-50

- 'Over de toepassing van heraldische kleuren op deuren en luiken, voornamelijk van kastelen', in: *Castellogica* 1 (1983), 19-32
- Redactie van *Ammersoyen. Bijdragen tot de geschiedenis van het kasteel, de heerlijkheid en de heren van Ammersoyen*, Zutphen 1986
- 'De archieven van het provinciaal bestuur van bezet Gelderland, september 1944-mei 1945', in: *BM Gelre* 77 (1986), 128-129
- Redactie van *De Cannenburch en zijn bewoners*, Zutphen 1990
- *Het huis Klingelbeek*, Arnhem 1998, overdruk uit *Hulkestein Koerier*, huisblad van de Rijnsoeverflat Hulkestein

Literatuur

- P.J.W. Beltjes, 'D.J.G. Buurman, iets over zijn leven werken', in: *Om het behoud van kastelen en landschap in Gelderland*, 1-13
- *Nederland's Adelsboek* 80 (1989), 249
- C.C.G. Quarles van Ufford, 'In memoriam D.J.G. Buurman (1917-2003)', in: *Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond* 103 (2004), 154
- [J.] Trijlsburg, 'Afscheid van D.J.G. Buurman', in: *Gelders Oudheidkundig Contactbericht* 1981-2, 19-21

Bronnen

- GeldArch, 0279 Archief D.J.G. Buurman

Jan Kuys

Jasper van Delen

1486/1495-1553, pastoor en kanunnik

Jasper van Delen werd tussen 1486 en 1495 in Arnhem geboren als zoon van Willem Stevenszoon van Delen († 1504/ 1505) en Aleid († ca. 1522). Jasper was priester. Kort voor of in 1519, het jaar waarin hij zijn eerste heilige mis celebreeerde, zal hij de priesterwijding ontvangen hebben. Hij overleed in 1553 in Arnhem. Van hem zijn geen nakomelingen bekend.

Jasper van Delen werd waarschijnlijk als de jongste van het gezin geboren. In ieder geval had hij een oudere broer, Steven genaamd, en een zuster die Catharina

heette. Of zij ouder was dan hij is niet met zekerheid te zeggen. Wellicht was zij de middelste van de drie. Vader Willem van Delen bekleedde ten tijde van de